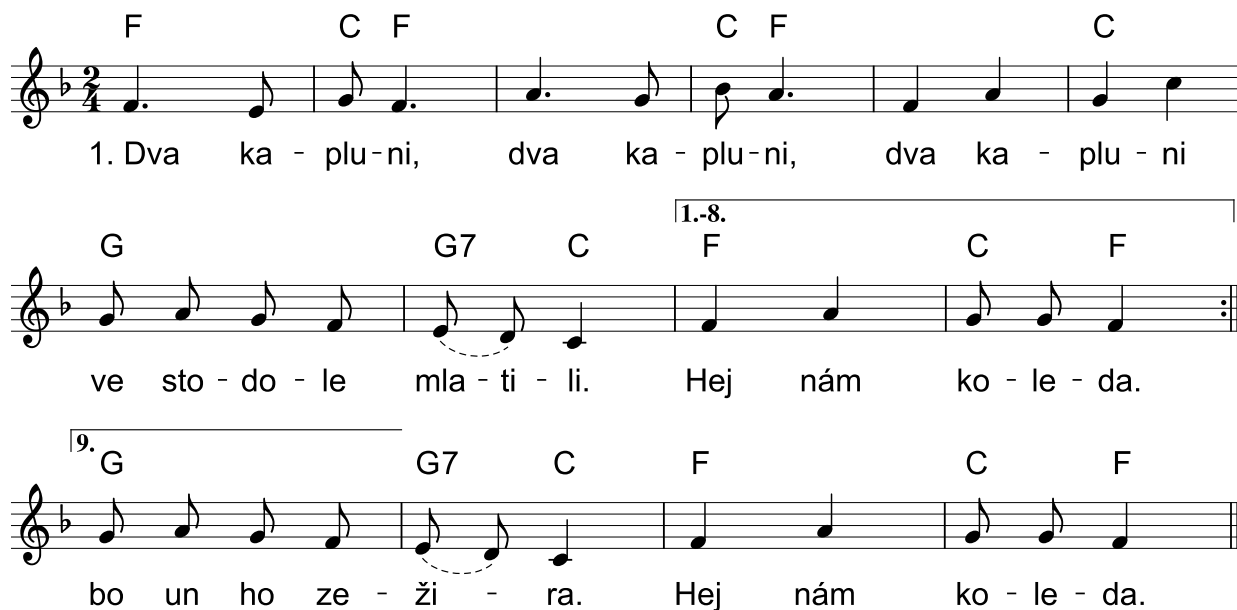

Pracovní list č. 9: DVA KAPLUNI

Koleda ze sbírky *Kopřivnické písničky* Leopolda Vichy

F C F C F C

1. Dva ka - plu - ni, dva ka - plu - ni, dva ka - plu - ni

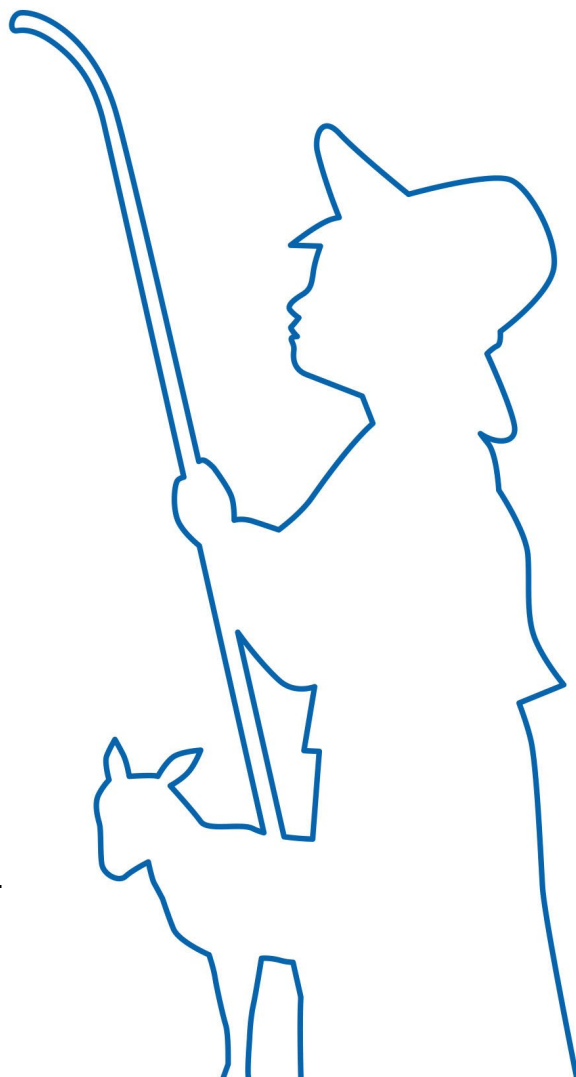
G G7 C F C F

ve sto - do - le mla - ti - li. Hej nám ko - le - da.

^{9.} G G7 C F C F

bo un ho ze - ži - ra. Hej nám ko - le - da.

1. Dva kapluni, dva kapluni, dva kapluni
ve stodole mlatili. Hej nám koleda.
2. Kačer cudi, ...
kačena mu sudi. Hej nám koleda.
3. Kohut věje, ...
kura se mu směje. Hej nám koleda.
4. Přišla krava, ...
doněšla do mlyna. Hej nám koleda.
5. Baran mele, ...
ovca zasypuje. Hej nám koleda.
6. Osel misi, ...
vul mu vodu nosi. Hej nám koleda.
7. Hus sedlata, ...
křídlem pec vyměta. Hej nám koleda.
8. Liška saže, ...
veverka ji maže. Hej nám koleda.
9. Vylk vyjima, ...
chleba nepřibývá, bo un ho zežira. Hej nám koleda.

I. Porozumění textu

1. **Přečti si potichu text písně.** Najdi v něm výrazy, kterým:
 - chybí diakritické znaménko nebo se liší od své spisovné varianty písmenem či tvarem. Podtrhni je modře.
 - vůbec nerozumíš. Podtrhni je červeně.
2. **Ve dvojicích se pokuste vysvětlit, co mohou neznámá slova znamenat.** Poté je přeložte do současné češtiny.
3. **Přečti text nahlas.** Dbej na krátkou výslovnost.

4. **Na základě příběhu přiřaď ke zvířatům činnosti, které jsou již přeložené do současného jazyka.**

1. kačer	a) se směje
2. vlk	b) vkládá chleba do pece
3. veverka	c) větrá obilí
4. slepice	d) žere
5. beran	e) potírá chleba před pečením
6. kohout	f) čistí
7. osel	g) mele obilí
8. liška	h) míchá

II. Porozumění obsahu

1. Jaká zvířata vystupují v písni?
2. Vyjmenujte všechny činnosti, které vykonávají.
3. Čeho chce většina zvířat dosáhnout?
4. Jak se odráží v písni téma spolupráce a nezdaru?
5. Jaké je celkové vyznění písně?

Metodické tipy pro učitele na nácvik koledy *Dva kapluni*

1. Zahrajte si s žáky hru na „rytmickou ozvěnu“. Vytleskejte krátký rytmický motiv z písně a žáci ho zopakují. Motivy průběžně střídejte stejně jako způsoby hry na tělo.

2. Rozdělte mezi žáky jednotlivé sloky a vyzvěte je, aby si připravili rytmickou recitaci svého textu bez melodie. Veďte je, aby se při ní snažili o krátkou výslovnost. Rytmizaci textu mohou doplnit rytmickou hrou na tělo.

3. Žáci se věnují porozumění textu koledy. V pracovním listu plní úkoly ke slovní zásobě, kterou neznají, a diskutují o významu písně.

4. Po částech naučte žáky melodii. Poté si společně zazpívejte celou píseň.

5. Společně sestavte hudební aranžmá celé písně:

- Pomocí perkusních nástrojů žáci vytvoří jednoduchý rytmický doprovod.
- Podle svých dovedností žáci zahrají a doprovodí píseň na melodické nástroje.
- Rozdělte žáky do 4 skupin. Vyzvěte je, aby si v rámci skupiny připravili zpěv písně tak, že budou zpívat každou sloku jinou barvou hlasu.
- Motivujte žáky, aby k melodii vytvořili jednoduchý 2. hlas (např. formou ostinátní figury). Inspiraci vícehlasé úpravy naleznete rovněž v tištěném zpěvníku *Přiběželi do Betlema pastyře. Regionální koledy a žertovné písně ze sbírek Kopřivnické písničky Leopolda Víchy a Emila Hanzelky*.

6. Žáci si poslechnou nahrávku doprovodu v podání cimbálové muziky. Pokusí se společně určit, která část koledy tvoří předehru, zda je mezi jednotlivými slokami mezihra a jak vypadá dohra. Poté si celou píseň s cimbálovou muzikou zazpívají.

7. Žáci si do dvojic rozdělí sloky a vymyslí jejich pantomimické ztvárnění. Vše při zpěvu předvedou.

SLOVNÍČEK NÁŘEČNÍCH VÝRAZŮ A SLOVNÍCH SPOJENÍ

NÁŘEČNÍ VÝRAZ	SOUČASNÝ VÝZNAM
kaplun	kastrovaný kohout (správně kaploun)
mlatili	mlátili obilí, vymlacovali zrna z klásků
cudi	čistí
sudi	dohlíží
kohut	kohout
věje	větrá obilí, odděluje plevel od zrna
zasypuje	přisypává obilí
misi	míchá (těsto)
hus sedlata	popelavá husa
saže	vkládá chleba do pece
maže	potírá chleba před pečením
vyjima	vytahuje chleba z pece
bo	protože
un	on
zežira	žere

Řešení cvičení 1.4, PL: 1f, 2d, 3e, 4a, 5g, 6c, 7b.

Metodicky zpracovaný Zpěvník regionálních koled *Přiběželi do Betlema pastyře* s audionahrávkou instrumentálních doprovodů formou cimbálové muziky podpořen projektem *Podpora a zvyšování kvality pregraduální přípravy pedagogů na Univerzitě Palackého v Olomouci*; reg. č. CZ.02.02.XX/00/23_019/0008422.